

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

MAGYAR ÉS VEND NYELVŰ VEGETYES TARTALMU HETILAP.

A „Muraszombati gazdasági fiók-együttes” s a „Muraszombati dal- és zene-egylet” hivatalos közlönye.

MEGJELENÉS MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr. Nyegyedévre 75 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési pénzek és reklamátók a kiadóhivatalhoz (Grünbaum Márk) intézendők.

Feloldó szerkesztő: **KOVÁCS KÁROLY.**

Kiadó-laptulajdonos: **GRÜNBAUM MÁRK.**

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Hirdetési díj: 1 hasábon petiszor egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszöri hirdetésnél sorokint 6 kr. Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár petitorsa 25 kr.

Az egészségtelen lakás.

(A nép vezetőinek figyelmébe.)

De hát milyen az az egészségtelen lakás? Erre könnyű a válasz, csak szét kell néznünk legtöbb helységeinkben. Egészségtelen lakás az, honnan az élet legdrágább s mégis legolcsóbb táplálékát: a tiszta levegőt kizárják, vagy havá be nem bocsjátják. Már elégszer tapasztalhattuk, hogy összezsúfolt vagy nagyon szűk lakásban mily fojtó a levegő, mily nehéz ott lélegezni. Igen, mert a levegőnek az a része, a mely fenntartja életünket, hiányzik s a legártalmasabb légemű gázokat szívjuk be. Oly pinczékben, hol a must for, csak tíz percig is tartózkodnék az ember, életét kockáztatná, pedig a szűk s elzárt lakásokban ily fojtó levegő fejlődik ki.

Igazán, sokszor a legnagyobb számalmat éreztem azon szerencsétlenek iránt, kik ötöd vagy nyolezad magukkal ily szűk lakásban tengődnek. Évről évre hidegtelek kinozza őket, hiába pusztították el az egész patikát, nem segítene az rajtok semmit sem. Valósággal öngyilkosok az ilyen emberek, s kis gyermekeik roppant halandóságának egyik fő oka abban rejlik, hogy télen-nyáron az egészségtelen levegőből szívják tdejükbe a mérges anyagokat.

Azt felelhetik erre némelyek: könnyű mindezt egy félóra alatt leirogatni, de hát tessék olyan házat építtetni; nektünk nincs annyi tehetségünk, az is köszönet, ha ilyen házacskában huzhatjuk meg magunkat. Jól van. De ez nem mentés, mert olyan erővel, mint a hogy rossz házat építtünk, lehet jót is előállítani, vagy ha egészségtelen lakás jutott valakire apjáról, újja alakíthatja, csak lelkiismeretesen gondolkodzzék s ömjerje némileg az egészség törvényeit. A földes szobát nyáron öntözni kell s az a gőz, mely fölszáll, szintén lassu méreg; télen pedig, akár mint letapaszzák is, csakugyan poros marad, belélegzés alkalmával a tudóbe jön s betegíti azt és így az orvosi, meg a patikai költség többbe kerül, mint ha háromszor padlózatná be szobáját. Aztán hozzá még, mit tesznek a mi falubeliünk — az egyetlen keskeny ablakocskát télen betapaszzák s a szeleinel, hogy a levegő be ne jöjjön, kizárják a levegőt s e fojtó gőzök folytonosan fogyasztják az embert, míg a területre nem fektetik.

Hol tölti az ember legtöbb idejét? Nemde otthon, nem kellene hát mindent elkövetnie, hogy az ő otthona olyan legyen, hol jól, otthoniasan érezhesse magát. Nem azt mondom én, hogy cifra legyen szobája, de legyen egészséges s kényelmes s ha egy kevésse többbe kerülne is, gondolja meg, hogy a belefektetett tőke gazdagon kamatoz,

TÁRCZA.

Nótáros és Mihály gazda beszélgetése a halottkémeokról.

Mihály. Nótáros ur minden meglevőt védelmébe vesz akár jó — akár nem; ha én ezt vagy amazt egy kissé megny irbólom grábiával — nótáros uram mindjárt készen van, és kétszer annyit ír nek reá vilállal; hanem mégis csak mutatok én nótáros uramnak valamit, amire aztán bajosan fog megfelelni. Ott megy ni, a Fricsek a — halottkéme! Mondja csak micsoda hiabavaló egy mesterség ez? csak arra való, hogy a szegény embernek a temetési költségei mellé legyen még egy 20 kr. kidobni való pénze, azért hogy a halottkém oda jön, megéri a halottat, s aztán odább megy. Már ez mégis csak hiabavalóság ugy-e? Szemem szalad el az a halott — az Isten adta, a pap elől, ha a halottkém meg nem nézi is!

Nótáros. No no gazd'uram egy kicsit megint tudjál a célón; még az esse csak alig kantároz, s már a nyelve keresztül rúg; hám fin, strágon s nyargal előre ut nélkül. Csak össze kell azt a kétőt fogni egymással, sohas csantagoljon a nyelv esse nélkül, hát először is, de nem igaz ám az, hogy én mindent védelembe, veszek akár jó, akár rossz, védelembe veszek mert ami meg van, jó addig míg valaki jobbat nem készít, de nem engedem oda annak aki csak egyszerűen azt mondja, hogy rossz, de hogy miképen lenne jobban, ahoz elég sütni valója minesen.

Most már aztán beszélhetünk a halottkémi öl. Nohát lássa barátom, én erről azt mondom, hogy ez egy igen szükséges és hasznos intézmény.

Ha ritkán is, de mégis fordulnak elő borzasztó esetek, amidőn egyik másik ember 24 óráig, sőt tovább is elfekszik azintba me ghalt volna; milyen rettenetes azt még gondolni is, hogy az ilyen embert elől elfemessék. Kell tehát valakit felállítani a faluban, aki általában bír onyvi ismerettel, hogy megtudja különböztetni az igazi halottat a tetszhalottól, és kétség esetén jelentést tesz a hatóságoknak, ez aztán a járás orvos által megállapíttatja a dolog mibenlétét.

Nezdravo prebivaliscse.

(Lásztva vojom v-pámeti drszánye.)

Ali kákse tou nezdravo prebivaliscse? Na tou je lehki te odgovor, szamo moremo okouli pogledniti po veszniczaj. Nezdravo prebivaliscse ali hisza je ona, odkud zsitka najdragsi i dónok najfalejsi zsvis: te csizti lúft vózaprémó ali notri ne púztimo. — Zse szmo vuogokrát lehko szkászili, ka vu steroj hizsi ji dosza prebiva i ona je mála, kákisi zadávajoucsi lúft tam jeszte, i kak zmetno szí je tam odúhavati. Tak je ár lúfta on tao, steri nas zsitok gor derzsi, tam zmenkává, i táksi lúft vlecsémó vu szébe, steri je nájbóle voj zdrav. V-táksi pivniczaj gde most vré, esi bi szamo deszét minout sztao te cslovok, tak bi zse na kocko djao szvoj zsitok, pa v-táksi máli i vszidjár zaprejtí hizsaj táksi zadávajoucsi lúft jeszte.

Zaisztino szem vecskrát obcsúto milúvanye od oní neszrecsní, gde ji pét ali oszem v-táksjo máloj hizsi prebiva, od leta do leta v-trésliki lezsijo i one nyé mantrá, zaobstom bi poučezali cezjo patiko, i ona bi nyim nika nej mogla pomocsti. Zaisztino szo táksi lúdjé szami szebé lúdomorezi, i te mále deczé méranya najvékisi zrok v-tom sztojí, ka v-zími i v-leti nezdravoga lúfta csemér vlácsijo vu szvoja plúca.

Nisteri na tou lehko odgovorijo: lehko je vsze tou za pou vóre doli szpiszati, ali naj sze nyim vidí tásko hizso gor napraviti, ali mi nemamo tolko moucsi, tou je esce zahvánuosz, ka sze lehko v-táksjo máloj hizsi moremo vkúp potégnoti. Dobro je. Ali tou je nej brauenyé, ár sz-táksos moucsioj, szkáksov to lagojo hizso gorpczim-pramo, je mogoucsno dobro túdi gorposztaviti, ali esi je nezdrav hram-herbao pó-ócsi, nej-ga z-nouvcis-pozstávi, szamo szí naj szrd-csim túlom premisláva i szporna na kolko-tolko zdrávja törvénye. — Stera hisza je nej z-leszom ali zsgadilami popodana, ono vu leti vszákden moremo polejavati, ár je on szpár, steri gori ide, túdi csemér; v-zími pa kákste je trdi te szrtio, záto dónok práhnatna bode hizsa i táksi práh v-plúca potégmeno, ono betézno csiní, tak te doktor i z-pateke vrásztvo vecs kosta liki dabi szí trifráti hizso dao popodivati.

Ali esce k-tomi czuj, ka csinijo nasi lúdjé po veszniczaj, hisza szamo eden oblok má, onoga tak zatiszajko, tak zamázsejo, ka níksi lúft nemore notri; vózapréjo te csizti lúft, naj nede mogao notri, i te zadávajoucsi lúft toga cslovoka poménsáva do onoga hipa, dokecs ga vópresztrejoga naszednyo mertecso meszto nedeno.

TÁRCZA.

Notárius i Mihály gazdo zguosávanye od mrtve-czov preglejácsov (halottkém).

Mihály. Goszpon notárius oní vszako ali je dobro ali lagoje bránnijo, esi jazs edno ali to drúgo szkúben z-grablami, goszpon notárius szo veszasi krédi, i dvakrát tolko szkladéjo na ono zraszomai; ali zdaj pa dónok nika pokázsem goszpon notárius, na stero do nemí zmetno odgovor dáti. Ni tam ide Fricsa mrtveczov preglejác (halottkém)! Naj meni povejo, ka je tou zaobstonszke mestrie? szamo je na tou valon, ka szíromáka pokopaliscse sztroskom, naj esze 20 krov kezaj pride, záto ka on k-tomi mrtvezi pride toga mrtveza poglédne, potom dale ide. Jeli bár tou je dónok edno zaobstonszko delo? Vem ne odbisz te mrtvecz pred popom, esi ga bár on ne poglédne!

Notárius. No no goszpon gazda, edno malo pá dale od ezila sztelato; — esese je pamet komaj vázde, zse jezík prek sztopui branovlekov i strang tak bizsi naprej brez pousti. — Tejvi dvej moremo vkúp prikapeviti, naj ne vandra jezík brez pameti. Tak oprvim, tou je nej isztina, ka bi jazs bráno vsze, ali je dobro ali lagoje, bránim tou, ka jeszte do onoga hipa, dokecs sto bougse ne naprávi, ali popúztim tá onomi, ki poprek szamo tou právi, ka je lagoje; ali kak bi moglo bougse biti, na tou esese nejuna pamet.

Zlajsi szí tak lehko guscimo od ti mrtveczov preglejácsov (halottkémeokról). No tak naj vidijo moj priateľ, jazs od toga tou právim, ka je tou edno potrejno i hasznovito dugorávnye.

Csi retko, ali sze dónok pripitijo táksa neszmerna dugorávnya, ga eden ali drúgi cslovik lezsi 24 vór ali dzuse, tak da bi mrou, kak je neszmerno esese tou szí miszlti, ka szo tákséga szívoga pokopali; — tak je potrejno vu obe-íni níkákoga gor posztaviti, ki poprek má tolko znánya i vucsenozsi kí-zná razlouesiti te isztínszke mrtve, od oní, ki sze tak vidijo, dabi mrtvi bíli ali szamo szpájo, vu táksém pripetijej more on táksó dvojuosz csesztínkom na glász dati, potom doktor pride i on oszodú v-kom sztojí tou delo.

mert egészéggel fizet. Ellenségünké válik a hajlék még akkor is, ha szomszédságában fekszik a trágyagödör, mert ennek nedve felszivárogozik megfertőzi az egész környeket. Valóban itt lenne már az ideje, hogy népünkkel is ebredne a tisztaság érzete. Szűk, egészségtelen lakásban ki képzeltetne tisztaságot, úgy odanőtt az olyan lakásokhoz a szenny, mint a rothadó fához a penészgomba.

Aki szereti hazáját, szeresse először önmagát s családját, s ne engedje, hogy az a kedves lakóhely, saját háza legyen a legnagyobb ellensége. Építse azt jó magasar, tágasra, elég nagy ablakkal, hogy a nap besüthessen rajtok, padlóztassa be, ha magát kímélni akarja a sok orvosságtól, szellőztesse mennel többször, különösen lefekvés előtt, télen és nyáron, mert akkor a jó barátság kegyereket is jobb ízben eszi tisztá lakásában, mint a nulla lészből gyűrt kalácsot betegyán, egészégtelen lakásában.

Szerény soraimat azért ajánlom a nép vezetőinek figyelmébe, mert falu helyen valóban számalatt érez az ember embertársai irányában, ha lakó helyüket szemléli. Nem mindig a szegénység okozza a rossz és észlezeretlen építkezést, hanem a népek tudatlansága és a régi szokásokhoz való kövök ragaszkodása.

Teljesítsék kötelességeiket e tekintetben is a népek barátjai s figyelmessék őket építkezés alkalmával az egészségtelen lakás káros következményeire.

„Muraköz.”

Helyi és vidéki hírek.

— **Zsitvay Leo kir. törvényszéki elnök** a marasombati kir. járásbírósg vizsgálata végett 22—23-an körülbék. időzött. Itt léte alatt a helybeli ügyvédek kor testületileg tisztelták nála Horváth Pál ügyvéd vezetés alatt. A vizsgálat befejezése alkalmával hosszabb beszédben fejezte ki a járásbíró előtt a bíróság berendezése, vezetése — és a személyzet buzgalma feletti elismerését. Ó nagysága Szapáry Géza 6 nagyméltóságának vendége volt, és szerdán reggel Graeczoz az Szent-Góthárdra utazott.

— **Szent István ünnepe** a marasombati kath. templomban megtartott magyar szent beszédet úgy az értelmiség, mint a nép köréből mintegy 120-an hallgatták, s valóban lelki örömben részesültek a jeles szónoklat hallatára, melyet Kollár Péter helybeli segédlelkész tartott meg. — Ez alkalommal méltó megrovást érdemelt az értelmiség azon része, amely az isteni tiszteletről még e napon is elmarad; nálunk ugyanis az a minyánap, amelyen magyar isteni tisztelet tartatik, nem csupán a vallásosságunk, hanem a magyar hazafiságunk is ünnepe, vagy az egyik, vagy a másikért lelkesedni, vagy legalább egyik avagy másik iránt érdeklődni; erkölcsi kötelessége minden tisztességes honpolgárnak. Azt hisszük, egyikünk sem oly böles, hogy egy előleges tanulmányval megtartott ünnepi szent beszédből valamit ne tanulhasson!

— **A marasombati urbíri birtokok** által elfoglalt és a község tulajdonát képező 10 hold földnek kibocsátása érdemben fésületendő egyezség augusztus 23-án a fözsolgábró elnöklete alatt tartott, közgyűlésen teljesen eredménytelenül lón megkísérlve. Pollák Pongrácz fözsolgábró megrovitán az ülést, a nagy számban megjelent urbíri birtokokkal megismertette a helyzetet, mely szerint most már a belfügymintsterium is jóvá hagyta az az intézkedést, hogy a telexkönyvileg községi tulajdönt képező 10 hold kiadásá iránt a tényleges birtokok elten per ímáttassék, s azok 25 év óta az elvont haszon megtérítésére is köteleztesse; előadta, hogy egyesek halálakéből lesznek kifizés az egy az egész per — ha az urbíresék a pert elvesztik, ami körülbelül bizonyosnak mondható, bekezerl 4—5000 forint, ajánlotta tehát, hogy a jogtalan birtokok valamiként kárpótöljék a községet, hogy

Sokkal gyakrabban előfordul az az eset, hogy a család tagok, apa fiával, testvér testvérral, — avagy egyik szomszéd a másikkal — öszvevesznek. jól helyben hagyják egymást, minék folytan egyik avagy másik pár napig elnyavalog, egy hét alatt beadja a kulcsot, s reafogik, hogy nehésv nyavalva, vagy hasmenés, vagy más efféle betegségen halt meg; jön azonban a halottkém, megvizsgálja, észreveszi, hogy bizony ugyanevak meg lett üdögélve az atyafi pár nap előtt, jelentést tesz a hatóságának, felbuzozolják a halottat és kisül, hogy biz a beteg nem természetes halállal, hanem a pár nap előtti verekedés következtében halt meg.

Az általam felhozott példákól kilátásik Mihály baránt, hogy a halottkém intézvény korántsem olyan felesleges, mint az imént közöltem lefestette, sőt ellenkezéleg nagyon hasznos és szükséges.

Mihály. Hiszen jó van jól, ha már a notárus ur mondja: legyen úgy! Hanem ott van ám a dolog bibije, hogy a halottkémek legtöbbszörre olyan ostobák, hogy velem együtt meg nem tudják mondani, hogy az a halott micsodaféle bajba halt el, nem bír az, ha mindjárt a halott mellé fektetik is.

Notárus. Ez már — fadjalom — többé kevesebb igaz, úgy szokott lenni, hanem abból korántsem az következik, hogy pokolba kell dobni az egész intézvényt, hanem az, hogy jobban kell azt szervezni, hogy a halottkémek kötelességük teljesítésére jobban meg kell tanítani.

Mihály. Elhíszem ám, hanem ki tanulja meg? az a halottkém nem mehet el Pestre, hogy ott neki az igazi halottakkal megmutogassák s aztán mesterségére kitanítják.

Notárus. Teljes igazsága van öreg — de hát megeshetik ez anélkül ek Amint a dolgok most állanak, most igazán ninesen ember aki a halottkémizánitást teljesítene, mert a járásos azért a szegénytelen nyomorult a tésztéért amit a vármegyétől hűz, és hozza meg azon lemdék munká mellett amely neki a 114 községben elvlegesre kinálkozik, egyáltalán nem oktathatja a halottkémeket, legfeljebb egy két nap, minden év eljelen: hanem épen arra való volna egy részben, hogy minden 10 ezer ember választson egy körörvost, úgy amint ezt a törvény már 10 esztendő előtt előírta; ennek nem levén nagyon sok községe, mindn 2 héten megjelenésük ott, avagy magához rendelhetné a halottkémeket, s oktatnáta, taníthatná őket, mikép kell kötelességüknek rendezen megfelelni, így aztán pir év alatt a halottkém intézvény megfelelné a célnak, de így igazán — Uram bacsá — kutyát meg ér.

Mihály. No most meg — még körörvost is! nekem biz nem kell!

Notárus. Nem ám, elhíszem azt; hisz a keszke sem mine a vásárára, hanem a derekára ütnek. — Akár hogyan rugdölöznek ellene, minitán a törvény parancsolja, s pedig már 10 év óta, előbb utóbb meg lesz ez is, logabab felteszem Vasmege alispánjáról, hogy ezen az uton is lósdaj találja annak, miszerint a törvény ne csak papíron, hanem az életben is meglegyen. Paraszt embernek semmi sem kell ami pözbé kerül, ha mindjárt a meynoyi üdvösége volna is, csak hogy van egy bizonyos határ, a melyen túl saját érdekünk kívánja, hogy ne csupán körjünk, hanem ahol ez célra nem vezet — parancsoljunk.

K. K.

Gde te eslovak naj vees vrejmeina potrosi? Jeli bár domá, — jeli bi nej potrejbno bilon nyemi vsze doperneszi, naj nyegvo doum taksi bode, ka de po domacsene sbe obcsato. Nepravno jasz-tou, naj ezfraszto litzo ma, nego naj bode zbrava i prilicsna, i esi de ga malo vees kostala, naj szi premiszli, ka ka je tam notri vdaró, tou nyemi bogat interes dá, ir zdrávnoj placšnje. Te doum je nam kak neprivratno esese teda, esi je guoj tam pouleg ali esi guoja graba pouleg sztojfi, ar odnut szpar gor ide i pokvari ezjele okrogine lúfi. Zaisztou bi zse ti bilon vrejmeina, ka bi zse pri nasem lúdzitvo obidita ta esizostosa. Vnemáom nezavravom domi sto vidi esizostovo, k-taksemi doumi tak kezoi prirasesena ta nesznajzsnoszt, kak guiljenomi dróvi ta píszniva goba.

Ki lúbi domovino szvojo, naj lúbi obpervim zam szebé i szvojo blízsnánye, i ne dopúszti, ka te prijétné doum, nyegva hisza je nyemi najveksi neprivratno. To litzo szi naj gor posztávi, ka de vizitka presztraua, velika okna melja gde de to szuceze notri szoblo, naj jo dá popudivati, — esi zse sesé oszloboditi od doszta vrasztva, naj jo zlóftava kak návees, namre prvie liki zse na pocšnek szprávi, v-zimi i v-leti, ir de teda te esaron krúh zsmajneje jo vu esizotaj lúzi, liki z-te nájlpeo mele szpescene pogace na betezsnaj poszteli v-nezvravom doumi.

Te moje redi zató porácsam lúdzitva vojom, ar po vesznicaj zaisztou zslaványe na pamet vzeme nad szvojni priátelei, esi nyi-hove doume pregléjfi. Nej je zrok to szirmasto, esi sto lagoje i neprivratno hrane povava, nego ta neznanost lúdzitva, i k-zstárim indusym návodom drzsnánye.

Naj szpnuyávajo dúsznoszti szvoja v-tom tíli tedi eslovacsaszta priátelej, naj nyé opinácioje pri hramov povavaj nezavravó douma na kvárno prisestje.

„Muraköz.”

Domáosi i zvúnszki glaszi.

— **Zsitvay Leo kir. törvényszéki elnök** so ote máiszeze 22 i 23-toga dnéva v-Szoboti bilí primaz, gde so kralcska biroviaje dala pregladnoli. Gde so tá bilí, fškátske vszi na elnök, stero so Horváth Pál fškátske pelati, so jii gor pászokali, nyin gratulativati. Gta so preglóvjánye dokonalak, z-gospoj Agneshé Pongrácz fözsolgábró so dugo gusali i vjopredati, ka je vsze vu redi i parcsanzki del szpólványe za dabo sapovati. Guszat so bilí pri graf Szapáry Géza i v-szradu gajta so na Grafceze v-Monoster odisti.

— **Na Szevan krátovo** v-szobocskoj ezárvi obderšnino vogerzsko bozso szljebno (prednja) od szakega sztrani konik 120 lúdi posztájsalo. mo zaisztou veszdom szrecoz so mo bilij na tou leipo naprevávyne, stero so Kollár Péter szobocski kaplan obderšali. Té fart so opomunýje vrejnoj od raznénoja tala om, stero esen na té den tíli vkráj ostzajno, primaz tiszti nisterini szveiki, na steron zse bozsa szljebna zedersva, nej szamo vúrnost, stero vogerzskoj domavcseni tíli szveiek, mo-ali zvedno ali za ovo terbej bití, miszlam ka nanes edni nej tak navesi, ka bi zse od szvete veszji, od obderšnini szvetrok kuj nej moge so zvedati.

— **Szobocski gopszevcsinij vjérvóje** szarvii vkráziti mo vesko dosztajano 10 plógov zoml prók plésvajje glámet rajsa gljéje volom je augusztus 23-toga dnéva od fözsolgábró pelati so za zaidatsko szkázalo. Pollák Pongrácz fözsolgábró so gijeloj udprti, na mo vedni tam bodocsin so do szpovavati, pabk steroja je miszstárim na miszti

— Dosztakrát zse prijéti i takse delo naprej di, ka zse domáci esen szinon, brat z-brátom, ali szomszid szomszidon v-nyevko prado v-dobrom meszti níhá eden toga drógajo, po steron eden ali ovi nisteri bábesen leszi, za eden tjedni dól dene klúses, na nyegvo povajo, ka ga je zemli metala, ali v-káksem drógom betéji bíti i tak je mron; prije te mervetove pregladno (halotti kém) pregladno ga, na pamet vszke arátske, ka je bit bio pred nisterini dnévi tou delu pri szvojni vjérvóje obcsati matri poroj, tak toga mervetova gorsvezsejo (szkótnoj) te so tá szkótnoj, ka je ovi na z-pravov sznjevoj mron, nego ka je pred nisterini dnévi bit bio od toga je mogeo mreiti.

Zdaj pomeni naprej prišeseni péld so dá viditi priátele Mihály, na kolko je potrejbno, ka so ti mervetove pregladneci (halottkém) gopszevcsinij, nej kak sbe je vi doli z-matati, nego kak je pravos názoja i potrejbno.

Mih. Dobo je dobro, esi zse gospoj notárus tou pravajo naj bode! nego tam sztojfi ta faluga, ka so z-veeséga tala mervetove pregladneci (halotti kémek) tak mron, ka vszi návkéje meroj parodati, ka v-káksem betéji je mron te mervetov, nej bogun, — esi nye vszaki k-tomi mervetove doli polozimno.

Not. Tou je bilon, véksom-ménsem tíli isztina, tak zse godi, ali sztoja ne zhája, ka takse vu bozso szavo pszaviti moreno na esévi naprevávyne nye bole navesiti moreno.

Mih. Verjom, ali sto je navesi? Taksi halottkém nemere v-Pest ití, ka nyemi te isztinszke mervetove naj pokozeszi, i polon na nyegvo meszti navesijo.

Not. Csizsko pravice máte szarazé — ali tou zse leško zgoti brez toga tídi? Kak dala zdaj sztojajo, ar nega eslovaka, ki bi te halottkémne na preglóvjánye veszo, ar jarasa doktor zató, ka szramno mervetove pliesno, stero od varmegyova vlesé v-dábla, i k-tomi kezoi pouleg odvoj; varmegya dala, stero 114 vesznicaj oprávitati mron, namre vesiti papok te halottkémne, najbolo esi pri zasetska lóti eden dva dni ezaj mi; ravno za toga bi z-ednoga tala potrejbno bilon, ez 19 jezic dáv alnoga kíróvosa szi odóv-rato, tak kak je törvény tou zse pred dsztárim lótni naprej popiszao, — on bi nej meo doszta vesznice, vszákiva dva tjedna bi nye leško pohodo, ali k-z bi prázavo i nyim vesnéno dolo, kak meroj szvojo dúsznosz po pravici szpnuyávati, tak bi za pár lejo tou delo szpnuyávajo szvoj ezio, ali ovi ovi pravici, — goszpedne je níkaj nej vrojdo.

Mih. No zdaj pa esese kíróvosa, meni ga boguna nej trbej.

Not. Ja nej — verjom tou, vem bi kóza tídi nej sia na sznye, szamo ka jo na herbet vdarajo. Kaktse prouti bészajo, gda törvény zavpóvava i zso od doszeti lejt mo, prvie szledka bode tou tídi, prestimam 2. Vasvár-megyova vicszpanom, ka po toj pouti moulus najde na tou, ka törvény naj ne sztojti szamo na papíri, nego naj zaisztou vu zstiki prebiva tídi. Polod-lezti níkaj nej terbej, ka penze kostá, esi bi bar na nebeszko zveliesano szljúšfo, szamo ka eden gvúšen határ jeszje, pred steroja nása lúszvostov zselej, ka naj nej szamo pszúšino, nego gde k-ezili ne pela, tam szpóvajo.

K. K.

a per ekként kikerültessek. Ugyanily irányban szolgált fel Horváth Pál községi képviselő is. Utóbb Gosztönyi Mihály képviselő-testületi tag a magára részéről szövegzezte a köztudó egyezséget oly formán, hogy miután szerinte a község minden egyes lakosának érdekében áll, miszerint a közbéke helyreálljon és az ellentétet lehetőleg perem kívül kiegyenlítsessék, öncélúan a községi képviselő-testületet az elfoglalt 10 hold föld, valamint annak szűnő hasznát teljes körűben fogadjon el az urbéri bírtokosoktól 1500 frtot, részint azonban ezek tekintet, hogy az országos vásárartásti jogot a községől szintén önkormánylatilag elvonják és a kérdésben a perindítás szintén kimondva lett; hőkészen bocsásák a jogot a község bírtoklásába. — Ez indítvány közzétételével találkozott, s nehézség nélkül elfogadtatott volna, ha a jelenlevő urbírtokos vezetést egy nálunknál még vakabb ember nem vállalta volna magára, aki ismételt fölszólalásával minden egyezséget lefelé fordított. Ekként a gyűlés teljesen eredménytelenül omlott szét. Nincs egyéb hátra most már, mint a per folytatása fölé jár, a derekára hazai a köcsöknek, amelyek szívesen a vízbe menni nem akar.

— **A fuvart és a zsemblének drága ára** ellen emelnek panaszt az összes vidéki lakók. Az összes szomszéd parasiták azt írják, hogy a szarvasmarhának a gabonánál semmi ára nincs, a legszébb marhat alig érnek a mászások 40—45 frtért, s a mellett a marha- és borjúhús még mindig megeredra, ugyanarra, hogy a szegény ember orvossággá válik, s alig jutnak egy kis jó húsért. Holtenek a mászások ugyan engednek, mint Egyszeren, ahol a marhahús kilója 24—32 kr., Zala-Szent-Grothi 24 kr., Vasvártól 36 kr., nekünk Muraszombatban azonban (marhahús 40 kr., borjúhús 48 kr., disznóhús 56 kr. kilónként) valamint Szombathelyen (marhahús 48 kr., borjúhús 60 kr.) igazán kíméletlen volna valamint kezdeményezni a mászások békénye ellen, s miután a hatóság e tekintetben semmit nem tehet, segítsen a közönség magán egy amint lehet.

— **Haltás híre.** Nálunk Balázsvárisván előlki volt lakos gyilkosait: n. m. saját nevet, a többjé Vas Franciskát és végezőitükét Kolossa Józsefet a szombathelyi kir. törvényszék f. hó 24-én II-od ízben megtartott végtárgyalás folytán, Dr. Ajkás Károly, kir. ügyésznek, dr. Bördösy Jenő és dr. Ernusz Géza ügyvédeknek kitűnő vád-, illetve védőbeszédet után, köztül általi halálra ítélt, mely ítélet írásvadól, és az elítelték főbűnének folytán felsőbb bíróságok elé fog filterjesztett. Érdekos a dologban, hogy az egész hajmeresztő hibáit sorozója és keresztül hajtója, dr. Balázsvári, a vizsgáló bíró előtt tett beismerő vallomását az első végtárgyaláson, a legdrágább ráferáltatás s daczára annak, hogy beismerő az alanyi és tárgyi bizonyítékok egész halmazával vételet körül, visszaronta; mikor azonban a vizsg. bíró és tolmácsok szembesítették, s ezek saját szavait szembe vették; ismét mindent beismert, és megígánt, most is alig tanusított. Leánya Balázsvári Maria fölmentetett.

— **Sifár Ferenc és neje** túmorézi lakókor a múlt vasárnap szombat egy teljesen megbízható értesítés alapján írtak, hogy ezek Kovács Ferenc vejjé szobájába hatolva, annak 40 frt értékű búcsót önkormánylatilag elvették. Ezzel szemben Sifár Ferenc kijelent, miszerint a közönség annyiban ellene irányul, teljesen valóban nála a esendőség sem nem kábított, sem nem talált oly ingótságot, mely Kovács Ferenc tulajdonára volt volna, s e szerint a közönség valószínűleg tartalmat, (közszéggel helyt adnak e helyreállításnak, saajátján azonban igazolást a körülírni, hogy a közönség megbízhatatlan lútszó egyöntű nyertik. — Szerkesztő.

— **Stevanecz Mihály** és folyó hó 25-én Horváth Pál muraszombati ügyvéd által bejelentve dolgozva, vizsgálatánakból a teloról lelakított, s a szenvedett sérülés következtében alig felóra múlva meghalt.

— **Csákórnay O. felsége a király** bevonulása alkalmára, az önnepélyt rendező bizottság elhatározta, hogy a községi iskola és a polgári iskola, valamint a szegényház ablakait bérebe adja; egy-egy ablak bére 5 frtban lón megállapítva.

— **A kolera Országországban még mindig pusztít.** Ebből kifolyólag már a legtöbb vármegye megtette a szükséges intézkedéseket az elloró, ha néhan a felmelegedés nálunk is lábra kapna. Ezek közül legjobban állik a mi viszonyainkban. Nőgrád megye utatítása, amelyet szolgabíróinknak feltétlenül kellene követni és alkalmazni. A rendelőt így szól: A községbeliek felvilágosítandók, hogy az ürünek első sorban terjesztői a járvány kórnak, s miután rendszeren felu helyen anyrészeket nem használunk, tehát az ürüek fertőtlenítése nem eszüksülhető, ép azért felhívattunk a hatóságok orvosok, lelkészek, hogy ők hassanak minden eszközzel, mikép minden háznál *szükséges állítások fel, és az kellőképp fertőtlenítsessék; szent polgár új szűkítés eszték oly formán tennék engedélyeztetik, hogy az anyrészek jelöltésére feltétlenül kitűntendő.* Jó lesz ezt a községelőjárásnak megkövetni; ha már azért nem is követik, hogy az egészségüknek használjanak, kövessek azért, hogy földjeiket jobban trágyázzassák!

— **Muraszombatban** Ascher B. és fia kereskedők által berendezett borkereskedés ünnepélyes megnyitása, illetve a piaccz tartalmazó megismeretése, mintegy 30 megfőtölté uti vendég jelenlétében augusztus 20-án este történt meg, mely alkalmával a kedvelyes férfi társaság késő éjjel kösőtölté a rend-készés alatt álló jobbnál jobb borkat, s azután meggyőződéssel távozott, hogy ennek a vállalatnak, ha a tulajdonosok kifogástalan ezikkékel fognak kiszolgálni, amint hisszük is — nálunk elég biztos jövője nyílik.

— **Gőzeplő gépből kinnülő szűpörök** Folyó hó 16-án Salfán meggyújtották a hűtetőt és a dűhögő szűpörökben 8 ház, pajtákkal és takarmányval együtt lón a tűz martaloká. Ott is az történt, ami nálunk szokas, hogy a gőzeplő gépet beállították a ház eresse alá, ami pedig ugyan nines reuén.

— **Az augusztus 24-én** megtartott muraszombati, ugy az augusztus 22-én tartott deklóziós vasárk eredményekben minden várakozáson alól állottak Tapszantát emberek mondják, hogy évek óta nem értek oly rossz vasár, amint különösen a muraszombati volt, holott ez egyike szokott lenni a jobbaknak, miután oly időszakok esk, midőn a fölültetés osztálynak inkább van mielőt pozitív; most azonban akármely részben a piacznak csak az eladók túlnyomó számaával, s itt ott egy pár vértelő találkoztunk. Muraszombatban felhajtott 568 db szarvasmarha és csak 62 db lón eladva.

— **Folyó hó 17-érei** az egész Dunántúlról iszonyú jégverést jelentenek; nálunk tetemes kárt tett a földaki háttában és Muraszombat deli oldalán. Csákórnaya vidéket, a stridói, szent-mártoni, szelenczei szőlőket, kukoricát, nekülönben a községi, a Győr- és Veszprémegei szőlőket nagy részben tönkre tett.

— **Értesítés.** Van szerencsén a kiállításra jelentkezőket értesíteni, hogy a bejelentett tárgyak beszállításának határideje a f. évi augusztus 28-ik napig meghosszabbított. Az iparkiallítás megnyitása mulhatlanul 1887. évi szeptember hó 1-én megtörténik, Szombathely 1887. évi augusztus hó 19-én A végrehajtó bizottság határozatából: **Varasdy Károly,** kiáll. elnök.

— **Ete mezecc 17. dón** je tocsa pred Dűnaja veliki kvar napra-
vila, prinaz v-Tótlaki i okolni Szobote, okouli Cakovec, Strigovi, pri
Mártoni, pri Seduezi goricea, kačoverca, hujani, v-Kiszezi, Győr- i Veszprémegeyúva goricea skoro vase obhodla i na nikoj szarviala.

nyano ono szkonesavanya, ka vgrintni knigaj za vesko gor zeto 10 plitjov zemle prejk jemanya szo naj pravda zasna, ino oni sze naj od 25 lejt mauo vkráj zeti grunt glodnes za haszek nazaj pasclosto fidi zavezsejo, naprej szo doli ka do nisterai od hize v olednani, ino esi zve tá pravda do nyav: sztrani zgbiji, ka zse za gršno leko pravimo. 4—5000 rainski do kostalo, naj oni steri té grunt zoubstos derzsejo nikaš naj veszi nazaj szarvialo ka sze naj pravda ne zasne, vtkasen glazi Horvath Pal szledi Gosztönyi Mihály fidi guesati. — Ino szo glitjogó vtkasejo formi naprej pernezsi, ka szkasesmi vescesari je haszek esi mrovesina zasne, ino ka sze naj nyefka pravda: vó nida, — pouleg toga naj veski taucenijeke (képvisele-testület) za té 10 plitja zemle, ino od haszka naj zemio od goszpcsinarov prejk 1500 hra-
niski, lej pa ka szo szenye od veszi bresi jusa derzali za tou fidi naj piztio prejk veszi. Ta glitjona sze dobro gor pernezla ino bi je fidi zeli na zonsi budonesi goszpcsinarje, esi bi eden esese bole med nyimi slejjei eslov-
ice nej prejk zeto rejes, ino szko glitjogó zsmesov teszo. Poulek toga je gyiljeje bresi zskasesmi dokonesavanya riznok odasno. Nejsa zadi zse drago odzaja kak pravdo z-e-noti, ino dobro na herbet potognoti koz, stera zlej-
poma nesce na szonye iti.

— **Tonazsjo sze veszopvszudi,** ka je meszou preves drago, zsemia pa preves maia. Szozsudi jvas szo nam pisajo fudi, ka marha i szije niese ezime noma, tou nihjones máhise meszar za 40—45 frt kúpi i po-
leg toga kam govodia, kam telitina tak draga, ka komaj beteznsiki zse szpravi malo dobre govonske zsups. Ka meszta meszarje i opubesavioj kak v-Egerszezi je govodia 24—32, Zala-Szent-Grothi 24 kr., Vasvári 36 kr., Prinasz v-Szoboti govodia 40 kr., telitina 48 kr., brevetina 56 krov kosta edna mila; v-Szombathelyi govodia 48, telitina 60 kr. kosta. Zagvimo bi delo bilon nika zasnoti, ka bi meszarje nej po szvojeji vuoli mogli hoditi, da oblasz nika nemore pomesti, nazi eslovcesinszta tak pomaga, kak zná.

— **Szúrinn szombi.** Pokojnoga Balázsvári Stevana moreze z-Tót-
laka, kakti nyogóv fivarszobó zaplivesza Vas Francisko i Kolosa Józsefa, ki bi zét mozgo bito zse ese meszecz 24. dnava v-Szombathelyi pri törvény-
szék oszaditai, ka ta obadvé obesavira, — nye szo pri tárgyalási dr. Ajkás Károly királszki fiskális, Dr. Bördösy Jenő i Dr. Ernusz Géza szvojim napredlavanyem preves lepo bramit; ta szombi je z-dusznszki telikaje od bi oszvojim aplavilnaja, i dale sze posle. Tou neszmero delo je Balázsvári dovezia zaperva valitvala, ali szobka z-tov najdovsky peserov tajila, ali gda szo on bilon i telitnes pred nyo sztopilni, pred sterimi je obprvrim valitvala szvoje delo v-Szoboti, te je pa vsze po iztini vopovejdale.

— **Sifár Ferenc** ino nyágye zsené szmo preminoesen broji po ednon zavipanon glazi tou piszaji, ka zeta Kovacs Ferenc z-eta hizez notri sía ino od listecz 40 rainski vrednoszti gubajonesaga blaga odneszti. Na tou Sifár Ferenc pravi, ka té glasz, esi na nyega ida — nej izatsziski, zszandaje szo prinyci nej bilji, pa fidi nej izskali tikko blaga, stero bi Kovacs Ferencova biton, ino po ten je té glasz nej izatsziski. Z-ore vouble dano prezior tomi papravilnaji, liki naj za obranejni bode tiszto, ka té glasz szmo od vlnoga zavipanjoe eszli.

— **Stevanecz Mihály** zimurninu szo ete mejszecz 25-toga dnava v-Szoboti pri Horvath Pal fi-kabiti na hermi kaj popravilni, ino poulek ne-
pazke szo od listecz dnj szpadnoti, od storoza szo fidi za pou vore merli.

— **V-Cakovezi** szo dokoneszti, ka gda do zse szvetli kral nas notri v-Cakoveca plati, teja vdvój solji, telikaje v-szromaskoj hizi sze oblezke vodoj, ki do tam steli vdvódati, za vszaki oblok 5 rainski do mogli placati.

— **Kolera v-Tallianszón esese itak derzsi.** Zato pa zse vesz varmegyovon na tou glodnesi potrebnjo dokonesavanya naprej zeloz, esi bi té bozajn beteg fidi prinasz sze szkázno. Naj bole sze sika na tou glodnesi naszoni szgi Nőgrádvarmegyova zaponvid, stero bi nasoj politiszki biroviyi fidi dobro bilon vdvópruzsiki. R-udlavanyje etak jaszto: Veszarsjo naj opervrim szo gor zavani, ka naszajnja je opervrim tomi betegi rok, da vszakszo veszi pri szkosen hrami sekreja nejja, poulek toga de biroviya gor pozicvna, — uadde doktorje, popi fidi ka naj tá guesijo, ka pri szkasesi hizi sze naj sekreit gorpozaviti, poton te bi pa te szmo dopuscésno bilon zidjati, ka bi vó porojdano bilon zidjati sekreit tuzdi czaj pozaviti. Dobro de tou vszki poglavaran znati, esi zse riznok nedo tou delali, ka bi zdrav-
lejniy hasznoli, te naj zato delajo, ka de nyive bole guojjili.

— **V-Szoboti szo Ascher B. és fia** vina trasztvo zasnoti, ino kákosn rudi sztoj pivicsa i vino, sz spoznovilni, — kama je vesz kak 30 goszovun pozavni bilon; — goszpozecke sztrani másnyeka 20-toga veszér, gde szo zsami moski tas vztit i kostavli bouzoe od boungosa vina, i odnut szo z-tem vupanyem othitjati, esi do oni dobro blago ali szti dobro vino na trasztvo derzali, vó szkázni, — olivati, stero vörjema, tak de tou, stero je preves potrebnjo bilon, jake ézvezstvo melo.

— **Z-milacszokoga naszina** szo iszkré kapale 16. dnava etoga meszeca Salfibi, tam sze v-vszgida sztraha odnyi, veliki vihar je bio, — hitro je 8 hizi szkagyi, i vu nyi budoresa krama zvorjati. Tam sze fidi tak zsgoudilo, liki je prinasz sevs, ka te nasin na dore m-l hizeze posztá-
vijo, stero je nej po rudi.

— **Augusztusa 21. dnava** v-Szoboti i 22-toga dnava v-Dokle-
zsovi obdrzaszsa sz-nyu szo nikaš ne hvadala. Sztrani pomani fidi pravijo, ka je tou zse dago nej bilon, náma v-Szoboti, gda je tou szenye vszgdár veliko bilon i med szenyami to najbogo mogli biti, ár te polodészec esi zadi nema penez, szelka bole nedo mío, na placzi szo szamo t odavezé sztalji, kipezov preves malo vriti bilon; v-Szoboto je prigánva 568 marhé, odano je pa szamo 62 galj.

— **A szombathelyi iparkiallítás** megnyitása, mint már lapunk-
ban jelezttük; jövő hó első napján fog megtörténni. A megnyitás ünnepély-
ről már megemlékeztünk, ezúttal azt kívánjuk jelezni, hogy a kiállításna a gépgyártás, kocsigyártás, postó- és szőnyeggyártás, az asztalos, lábbeli, szabó, bogmár, lakatos, kovács, szűp, fonó-ipar, gyertya- és szappangyártás, építé-
szeti ipar stb. termékei nagy számban s kiváló minőségben lesznek képviselve.
Nagyon érdekesnek ítérezzük az intézetek kollektív kiállítását, különösen
a szombathelyi főgymnasium tanszerterületeinek gyönyörű készítményei, va-
lamint a női tanítványok pompás kézi munkái. — A szalunkai autonómium
bánya produktumai, a petavezé és tarcazi forrástermékai szintén nagy
mértékben emelik a kiállítás érdékeit. Az iparnak minden nemében sok fi-
gyelemreméltó állítanak ki Vasmege iparosai, s emellegre reméljük, hogy a
szombathelyi iparkiallítás iránt országszerte méltó érdeklődés fog mutat-
kozni. — Illetékes helyről értesülünk, hogy a miniszter elnök, közzét, ko-
resk. és közlekedési miniszterek részben a megnyitási ünnepélyen, részben a
kiállítás tartama alatt meg fogják látogatni Szombathelyt.

A tüdőgymnasztiáról.

Miután e becses lap f. évi 25 és 26-ik számában már volt szerencsén
a népszerű gyógyászat érdekében néhány jó hatású természetes gyógyszert
elősorolni, az alkalmat ismét bátor lesznek a természetes gyógygőd
egyik kiváló szerét, t. i. a módszers tüdőgymnasztiát a n. é. olvasóközö-
nségnek bemutatni.

